

Eğitim ve Suç Arasındaki İlişkinin Sosyolojik Analizi

A Sociological Analysis of the Relationship between Education and Crime

Sergender Sezer¹, Orhan Kahya², Kasım Yıldırım³

Makale Hakkında

Gönd. Tarihi:01.09.2021
Kabul Tarihi:28.06.2022
Yayın Tarihi:01.11.2022

Anahtar Kelimeler

Eğitim,
suç,
beşerî sermaye,
sosyal kontrol,
adalet istatistikleri

Keywords

Education,
crime,
human capital,
social control,
justice statistics

Atf için: For Citation

Özet

Suçla ilgili kuramların ve yapılan ampirik araştırmaların çoğunda eğitim değişkeni suçu açıklayan önemli faktörlerden biri olarak ortaya konulmaktadır. Buna göre, eğitimin niteliği ve kalitesi arttıkça suç işleme eğiliminde bir düşüş gözlemlenmektedir. Öte yandan “suçun”, eğitimin olumlu etkilerini azalttığı ifade edilmektedir. Bu makalede, bir yandan eğitim ve suç arasındaki ilişki Türkiye Cumhuriyeti Devleti’nin resmi Adalet İstatistikleri de göz önünde bulundurularak tartışılmakta diğer yandan konunun sosyolojik boyutunu kuramsal olarak açıklamak amaçlanmaktadır. Dolayısıyla makalede eğitim ile suç arasındaki ilişkinin çeşitli yönleriyle tartışılmasının yanı sıra, bu ilişkiyi anlamlandırmaya katkı sağlayabilecek suçla ilgili kuramlara özetle yer verilmektedir. Bu çalışmada ulaşılan bilimsel literatür doğrultusunda eğitim ve suç arasındaki ilişki sosyolojik olarak analiz edilmiştir. Yapılan sosyolojik analiz doğrultusunda hem uluslararası literatür hem de suç teorileri açısından eğitim-suç ilişkisine bakıldığında insani sermayeye yatırım yapılması önem arz etmektedir. Özetle eğitimin nitelikli, eşit ve erişilebilir olması özellikle dezavantajlı durumda olan, suç çevresinde yaşayan hem suça itilme hem de suç mağduru olma riski olan çocuklar ve bireyler için bir kurtuluş olabilir.

Abstract

In most of the theories and empirical studies on crime, the education is put forward as one of the important factors explaining crime. Accordingly, as the quality and quantity of education increases, a decrease is observed in the tendency to commit crimes. On the other hand, it is stated that “crime” reduces the positive effects of education. In this article, the relationship between education and crime is discussed by considering the official reports of Justice Statistics of the Republic of Turkey, as well as it is aimed to explain the sociological trajectories of the subject theoretically. Therefore, in the article, besides discussing various aspects of the relationship between education and crime, theories related to crime that can contribute to making sense of this relationship are briefly included. In this study, the relationship between education and crime was analyzed sociologically in line with the scientific literature reached. In line with the sociological analysis, it is important to invest in human capital when the education-crime relationship is examined in terms of both international literature and crime theories. In summary, quality, equal and accessible education can be a salvation for children and individuals who are especially disadvantaged, who live in a crime environment, and who are at risk of both being pushed into crime and being victims of crime.

Sezer, S., Kahya O. & Yıldırım, K. (2022). Eğitim ve suç arasındaki ilişkinin sosyolojik analizi. *Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* 9(2), 441-452. DOI: 10.21666/muefd.989472

¹ 1. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Edebiyat Fakültesi – sergender@mu.edu.tr - 0000-0002-7097-8691

² 2. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi – okahya1@gmail.com – 0000-0001-7932-2982

³ 3. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi Eğitim Fakültesi – kasimyildirim@mu.edu.tr – 000-0003-1406-709X

Sosyolojik Açıdan Suçu Anlamak ve Açıklamak

Her ne kadar suç olgusu, insanların zihninde hukukun bir alanı ve böyle olduğu için de sanki sadece devletin adli ve kolluk hizmetleri içinde anlamına bulan bir olgu gibi algılsa da sebepleri ve sonuçlarıyla sosyolojik bir olgudur. Toplumsal bütünlüğü ve işleyişi sağlayan yasaların çiğnenmesiyle ortaya çıkan ve cezai bir yaptırımı olan suç olgusu (Oktik, 2013), çok yönlü, çok çeşitli, çok kapsamlı ve insanlık tarihi kadar eski olmakla birlikte farklı toplumlarda farklı şekillerde ortaya çıkan bir olgudur ve daha çok modernleşmeyle toplumların ve devletlerin bir sorunu haline gelmiştir. Suç kavramı daha çok hukukla ilgili olmakla birlikte psikolojik, ekonomik ve sosyolojik yönleri bulunmaktadır. Farklı disiplinlerin ilgi alanına giren suç olgusunun çeşitli boyut ve problemleri ile ilgili birçok teori ve yaklaşım ortaya konulmuştur. Suçun önemli toplumsal sorunlardan biri olarak kabul edilmesi, bu disiplinler içinde konunun sosyolojik açıdan daha fazla ele alınmasının önemli bir nedenidir (Heidensohn, 1989, akt. Güllü, 2014).

Suç olgusunun sosyolojinin önemli araştırma konularından biri olmasının diğer sebebi ise topluma olan etkileri ve maliyetidir. “Suçun yol açtığı zararlar aslında oldukça fazladır. Bu zararlar suçun doğrudan sebep olduğu maddi-manevi hasarlardan başlar ve direkt olarak mağdurun, sonra dolaylı olarak yakınlarının ve tüm toplumun kayıplarına kadar uzanmaktadır. Ceza adalet sistemi de hesaba katıldığında basit bir suç sonrasında bile toplum açısından büyük bir maliyetin oluştuğu görülmektedir” (Dolu, Uludağ ve Doğutaş, 2010, s.61). Bunlara ek olarak, adli soruşturma-kovuşturma sürecindeki kolluk ve mahkeme masrafları ile ceza ve ıslah sistemlerinin neden olduğu diğer masraflar suçun ekonomik boyutunu oluşturmaktadır.

Bilindiği üzere suç, günümüz toplumunda güvenli, huzurlu yaşamın ve toplumsal bütünleşmenin karşısındaki en büyük tehlikelerden biridir. Bunun yanında suçun kurbanları sürekli olarak bir travma yaşayabilmekte ve bu travmanın olumsuz etkileri bireylerin iyi oluş hallerini uzun yıllar etkilemektedir. Suç, henüz suçun kurbanı olmamış insanların bile sürekli olarak güvensiz bir çevrede olduklarını hissetmelerine sebep olmaktadır. Bu da bireylerin huzurlu yaşam algıları üzerinde olumsuz etkiler yaratmaktadır. Yüksek suç oranları insanların, suç mağduru olma korkusundan dolayı birçok etkinlikten uzak durmalarıyla sonuçlanmaktadır. Örneğin yaşlı bireyler ve kadınlar hissedilen korkudan dolayı dışarıya çıkma faaliyetleri azalırken toplumda güçsüz olan diğer bireyler de kendilerini güvensiz, huzursuz ve kaygılı hissedebilmektedirler.

Suç korkusu insanların hem kendileri hem de sevdikleri için duydukları bir korkudur. Uzun yıllardır birçok çalışmanın odak noktasını oluşturan suç korkusunun doğası, nedenleri ve sonuçları tartışılmaya devam edilmektedir. 1960’lı yıllardan itibaren suç korkusu kavramının içeriğini tanımlamakla ilgili girişimlerde bulunulmuştur (Garofalo, 1981, akt. Reşitoğlu, 2017). Araştırmalarda suç korkusu genellikle “bireyin suç veya suçla ilişkilendirdiği sembollere karşı geliştirdiği duygusal tepki” veya “bireyin tahmin ettiği veya farkında olduğu tehlikenin doğurduğu tetikte olma duygusu” (Ferraro-LaGrange, 1987; Warr, 2000, akt. Reşitoğlu, 2017, s.146) olarak tanımlanmaktadır. Dolayısıyla suçun ortaya çıkması kadar yarattığı korku da önemlidir ve suçun önlenmesi bu korkuyu da ortada kaldıracaktır.

Suçun önlenmesi konusunda en fazla işlev yüklenen kurumlardan birinin de eğitim kurumu olduğu ifade edilebilir. En bilinen tanımı ile eğitim, başlı başına olumlu ve istendik duygu, düşünce ve davranış geliştirme yolu olarak öne çıkmaktadır. Aynı zamanda toplumdaki güçsüz, kırılğan veya hassas konumda olan tüm birey ve grupların toplumla bütünleşmelerini kolaylaştıran önemli olgulardan biri de eğitimidir. Tıpkı eğitim arttıkça suça eğilimin azalması gibi, eğitim arttıkça insanların suç mağduru olma oranları da azalmaktadır. Bir başka deyişle eğitim insanların suçla ilişkili davranışlara dâhil olmalarını engelleyecek en önemli yollardan biri olarak ifade edilebilir. Bu konudaki literatür eğitimin suç üzerindeki etkileri üzerine farklı açıklamalar getirmektedir. Lochner (2004) eğitimin suçu azalttığını bunun nedeni olarak da farklı olumlu fırsatlar oluşturduğunu ve bireyi hapse girerek kaybedeceği önemli fırsatları düşünmeye sevk ettiğini belirtmektedir. Eğitim ve suç arasındaki bir nedensellik ilişkisi olup olmadığı konusunda Groot ve Brink (2010) eğitim ve suç arasında ilişkiyi biri diğerinin nedeni şeklinde değil, karşılıklı olarak birbirini etkileyen olgular olarak yorumlamaktadır. Buna rağmen eğitimi ve suçu etkileyen başka faktörler de olduğu için eğitim-suç ilişkisinde tek başına ve kesin bir nedensellikten bahsetmek güçtür.

Suçla ilgili yapılan ampirik araştırmaların çoğunda eğitim değişkeni suçu açıklayan önemli faktörlerden biri olarak ortaya konulmaktadır (Lochner, 2004). Eğitim bireyleri sosyalleştirdiği gibi onların herhangi bir suç olayına dahil olmamaları konusunda da katkı sağlamaktadır. Dolayısı ile geliştirilen politikalar, okullaşma ve insana yapılan yatırımlar üzerine yoğunlaşmaktadır (Machine, Marie ve Vujić, 2011). Bu yatırımların çok fazla sosyal faydaları olmakla birlikte, suçu azaltmada da önemli roller üstlenebilmektedir (Gimenez ve Barrado, 2020).

Diğer taraftan suçun da eğitim süreci üzerinde de birçok fiziksel ve psikolojik etkileri bulunmaktadır. Osofsky (1999) yaptığı çalışmada kronik toplumsal şiddete maruz kalan çocukların ailelerine bağımlı hale geldikleri, çevre ile etkileşime girme konusunda büyük korkular geliştirdikleri, doğalarında bulunan merak, keşfetme gibi duyguların azaldığı, çocukların zihinlerinde sürekli olumsuz düşüncelerin oluştuğu ve aynı zamanda ait olamamaya yönelik duygular geliştirdiklerini ortaya koymuştur. Suç bağlamında ortaya çıkan şiddet çocukların gelişimsel süreçlerini olumsuz etkileyebilmekte ve güçlü psikobiyojik ve psikososyal etkilerin ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu da çocukların travma sonrası stres geliştirmelerine, konsantrasyon ve uyku bozuklukları yaşamalarına, akran çatışmalarına, agresif davranışlar sergilemelerine ve depresyona neden olabilmektedir (Gimenez ve Barrado, 2020; Margolin ve Gordis, 2000; Ozer ve Weinstein, 2004). Tüm bunlar öğrencilerin iyi oluş halini olumsuz etkilemekte ve daha kötü durumlarda psikolojik bozukluklar ve zihinsel sağlık problemlerine neden olmaktadır (Mazza ve Overstreet, 2000).

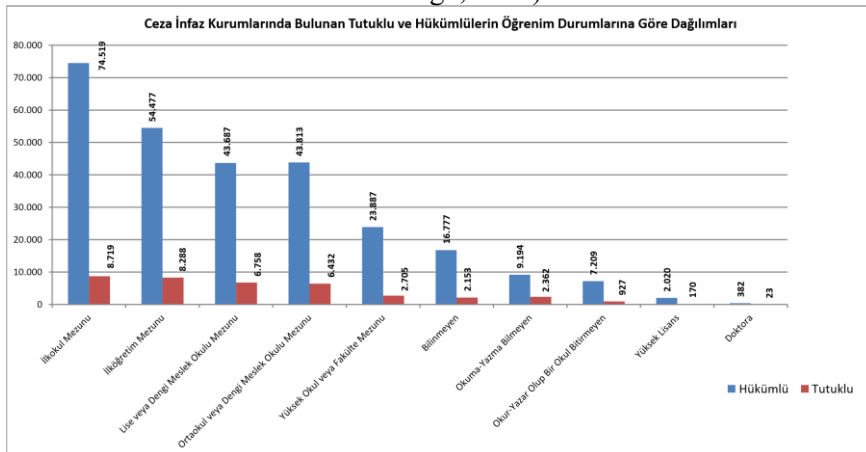
Tüm bu sebeplerden dolayı suça bağlı şiddet, okula devamı ve okul eğitimini tamamlamayı etkilemekte bu da bireylerin bilişsel becerilerinin gelişimine olumsuz yönde yansımaktadır. Ampirik araştırmalar suçu deneyimleyen öğrencilerin standart testlerde daha düşük notlar aldığını ortaya koymuştur. Suç işlenen bir çevrede yaşayan çocukların daha düşük akademik performans sergiledikleri ve daha fazla davranışsal problemler gösterdikleri ortaya çıkmıştır (örn., Burdick-Will, 2013; Sharkey, Schwartz, Ellen ve Laco, 2014).

Özellikle gençlerin suçla ilişkileri konusundaki literatüre bakıldığında ampirik olarak eğitimle suç arasında negatif bir nedensel ilişki olduğu görülmektedir. Suçun, eğitimin gençler üzerindeki olumlu etkilerini azalttığı ifade edilmektedir (Machin, Vujić ve Marie, 2012). Özellikle okul öncesi dönemlerden başlayacak eğitimin erkek çocukları arasında şiddet bağlamında ortaya çıkan suça yönelimi azalttığı belirtilmektedir. Bunun yanında erken çocukluk eğitiminin kendini kontrol etme düzeyini geliştirdiği ve istenmeyen, yani problemleri davranışların (fiziksel saldırı, yalan söyleme, saygısızlık, uyuşturucu madde kullanımı vb.) ortaya çıkmasını azalttığı ifade edilmektedir. Tüm bunlar, suça iten davranışlara yönelimi azaltmaktadır (García, Heckman ve Ziff, 2019).

Resmi Veriler Üzerinden Suç ve Eğitim İlişkisinin Analizi

Yukarıdaki ifade edilenler doğrultusunda Türkiye'deki suç verilerine bakıldığında 2022 yılında Ceza İnfaz Kurumlarında bulunan tutuklu ve hükümlülerin öğrenim düzeyleri suç işleme oranları arasında negatif bir ilişkinin olduğu söylenebilir. Grafik 1'de görüldüğü gibi öğrenim düzeyi arttıkça bu kurumlarda bulunanların sayısı azalmaktadır.

Grafik 1: Ceza İnfaz Kurumlarında Bulunan Tutuklu ve Hükümlülerin Öğrenim Durumlarına Göre Dağılımları, (Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü, 2022).

31.03.2022 itibariyle cezaevlerinde bulunan tutuklu ve hükümlüler içindeki yüksek lisans ve doktora mezunları dahil üniversite mezunlarının sayısında 2017 yılından itibaren ciddi artış gözlemlenmektedir. Bunun temel nedenlerinden biri olarak 15 Temmuz 2016'daki darbe girişimi ve sonrasında, bu darbeye kalkışan terör örgütüyle iltisaklı olanlara karşı başlatılan hukuki mücadele gösterilebilir. TÜİK (2022-2) verilerine bakıldığında darbe etkisine ek olarak 'ne eğitimde ne istihdamda olan genç nüfusun' (15-24 yaş) durumu da önemli bir göstergedir. Özellikle üniversite mezunu işsizlerin oranı bir önceki döneme göre (2021 4. Çeyrek %33.4) azalış gösterse de %30.9'luk bir oranla çok yüksek olduğu görülmektedir. Bu durumun da üniversite mezunlarının suç işlemlerinde etkili olabileceği göz ardı edilmemelidir.

TÜİK verilerine bakıldığında 2015 yılında 6.396 olan üniversite mezunu (yüksekokullar, yüksek lisans ve doktora mezunları dahil) sayısı, 2016 yılında 8.098 kişiye, 2017 yılında 9.857 kişiye, 2018 yılında 13.914 kişiye, 2019 yılında 20.653 kişiye çıkmış ve 2020 yılında 20.333 kişi olmuştur. Bu sayı 2021 yılında yine artışa geçerek 26.289 kişi olmuştur (Tablo 1). 2021 yılında sayısal olarak en fazla suç işleyenlerin ilköğretim mezunları olduğu, ilköğretim mezunlarının sekiz yıllık ilköğretim mezunlarının takip ettiği ve üçüncü sıra da ortaokul mezunlarının olduğu görülmektedir. Bu noktada sekiz yıllık eğitim alanların toplam suç işleme rakamlarına bakıldığında dört veya beş yıllık ilköğretim alanlardan daha fazla (98.290 kişi) olduğunu vurgulamak gerekir. Suç işleyenlerin eğitim düzeylerine Tablo 2'deki veriler doğrultusunda bakıldığında 2016 yılında ilk sırada %30.88 ile ilköğretim, %23.36 ile ilköğretim ve %21.32 ile lise ve dengi düzeyde eğitim mezunlarından oluştuğu görülmektedir. 2021 yılında ise oransal olarak en çok suç işleyenlerin ilk sırada %27.00 ile ilköğretim, ikinci sırada %19.75 ile ilköğretim ve üçüncü sırada da %15.87 ile ortaokul mezunlarının geldiği görülmektedir. Burada dikkat çekici olan bir durum, eğitim düzeyi bilinmeyen tutuklu ve hükümlü sayısındaki yüksekliktir. Özellikle tümüyle kontrolün devletin ilgili birimlerinde olduğu ceza ve tevkifevlerinde kalan insanların eğitim düzeylerinin bilinmiyor olmasının tartışmaya açık bir konu olduğunu vurgulamak gerekmektedir.

Tablo 1. Eğitim durumuna göre yıl içinde ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlüler, 2016-2021 (1 Ocak-31 Aralık)

Eğitim durumu	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Toplam	187.730	215.761	266.889	281.605	258.401	275.965
Okuryazar değil	2 048	1 579	1 820	2 027	1 655	9.194
Okuryazar	13 012	11 998	11 774	10 514	8 667	7.209
İlkokul	43 854	41 755	43 875	41 843	35 388	74.519
İlköğretim	57 979	78 162	98 140	55 152	46 297	54.477
Ortaokul	22 289	24 961	36 880	84 925	81 041	43.813
Lise ve dengi	40 026	45 508	57 857	63 940	62 733	43.687
Yükseköğretim	8 098	9 857	13 914	20 653	20 333	26.289
Bilinmeyen	424	1 941	2 629	2 551	2 287	16.777

(TÜİK, 2022 - Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün verilerine dayanarak)

Tablo 2. Eğitim durumuna göre yıl içinde ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülerin sayısal ve oransal dağılımı, 2016 ve 2021 (1 Ocak-31 Aralık)

Eğitim durumu	2016	2021
Toplam	187.730	275.965
	%100	%100
Okuryazar değil	2 048	9.194
Okuryazar	13 012	7.209
İlkokul	43 854	74.519
İlköğretim	57 979	54.477
Ortaokul	22 289	43.813
Lise ve dengi	40 026	43.687
Yükseköğretim	8 098	26.289
Bilinmeyen	424	16.777

(TÜİK, 2022 - Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü'nün verilerine dayanarak)

Tablo 3'teki Türkiye nüfusunun genel nüfus eğitim düzeyleri de göz önünde bulundurularak değerlendirildiğinde 2016 yılında ilk sırada ilköğretim mezunların %0.68'lik oranla yer aldığı, onu %0.29'luk oranla lise mezunlarının takip ettiği ve üçüncü sırada da %0.26'lık oranla ortaokul mezunlarının olduğu görülmektedir. 2021 yılına bakıldığında eğitim düzeyi bilinmeyenler dışında tutularak en çok suç işleyenlerin %0.96 ile yine ilköğretim mezunlarının, ikinci sırada %0.45 okuma yazmaya bilmeyenlerin ve üçüncü sırada %0.42 ile ilköğretim mezunlarının olduğu görülmektedir. Ancak

yukarıda da vurgulandığı gibi, eğitim düzeyi bilinmeyen tutuklu ve hükümlülerin sayısındaki yüksekliğe benzer şekilde ülke nüfusu içinde de eğitim durumu bilinmeyenlerin oranının yüksek olması (620.860 kişi) dikkat çekicidir. Bir diğer nokta ise 2016 yılında iki yıllık ve üstü (yüksek lisans ve doktora mezunları dahil) üniversite mezunlarının suç işleme oranları toplam %0.08 iken 2021 yılında bu oran en az iki yıllık üniversite mezunlarında %0.23, yüksek lisans mezunlarında %0.19 ve doktora mezunlarında ise %0.18 olmuştur. Bu durumun oluşmasında darbe girişimin etkisi olduğu kadar üniversite mezunu gençlerdeki yüksek işsizlik (%30.9) oranının da etkisinin olduğu söylenebilir.

Tablo 3. Türkiye nüfusunun (6+ yaş) en son bitirilen eğitim kurumu ve ceza infaz kurumlarında bulunan hükümlülere göre oransal dağılımı, (2016 ve 2021)

Eğitim	2016		2021	
	Nüfus	Suç işlemiş olanların oranı (%)	Nüfus	Suç işlemiş olanların oranı (%)
Bilinmiyor	496.317	0,1	620.860	2,70
Okuryazar değil	2.482.432	0,1	2.024.979	0,45
Okuryazar	8.126.281	0,16	7.782.603	0,09
İlkokul	19.805.044	0,22	17.579.747	0,42
Ortaokul	8.473.020	0,26	13.365.564	0,33
İlköğretim	8.481.757	0,68	5.678.694	0,96
Lise	13.717.008	0,29	15.426.019	0,28
Üniversite	8.922.146	0,08 ⁴	10.257.791	0,23
Y. Lisans	673.405		1.083.331	0,19
Doktora	171.486		211.581	0,18

(TÜİK, 2022-1).

Eğitim ve suç arasındaki ilişki kuramsal anlamda üç farklı açıdan ele alınabilir (Kızmaz, 2004). Buna göre ilk olarak, eğitim sayesinde birey bilinç düzeyini ve rasyonel düşünme becerisini geliştirebilir. Dolayısıyla bunu şu şekilde ifade etmek mümkündür; eğitim bireylerin gündelik hayattaki problemlerini çözmede insancıl ve hukuksal yönelimlerini artırıcı bir etkiye sahiptir.

İkinci bakış açısına göre, öğrenim düzeyinin artmasıyla birlikte iş bulabilme olanağının artması ve dolayısıyla mala yönelik suçların işlenme ihtimalinin azalmasında etkili olabileceği yönündeki varsayımdır. Burada geleneksel suçlardan, özellikle mali boyutuyla çok daha yüksek sonuçları olabilen, eğitilmiş, mesleğinde yüksek bir sosyal konuma sahip ve itibarlı olan kişiler tarafından işlenen “beyaz yaka suçları” (Sutherland, 1940) ayrı bir yere koymak gerekir. Çünkü bu kavram gündeme gelene kadar suç teorilerinde, suçluluğun yoksul alt sınıflara özgü bir şey olduğu düşüncesini içeren genel bir varsayım bulunmaktadır (Mengi, 2009; Şentürk ve Kasap, 2013). Oysa Sutherland’a göre, beyaz yakalı suçlar şiddet içermeyip, kendilerini ya da başkalarının daha zengin yapmak için pozisyonlarını kullananları ifade etmektedir (Oktik, 2013).

Üçüncü bakış açısı ise kurum olarak okulun suçun önemli bir göstergesi olabileceği yönündeki tartışmadır. Bu durumda eğitim sisteminin suça yönelik olarak kendi içinde çelişkili bir vaziyette olduğu dikkate alınmalıdır. Okullar pozitif ve güvenli bir öğrenme ortamı sağlayarak akademik ve sosyal kazanımların gerçekleştiği ortamlar olmasından dolayı çocuğu suç ve suçla ilişkili ortamlardan koruyan bir yapıya sahiptir (Furlong ve Morrison, 2000). Başka bir ifade ile eğitim sistemi birey, aile, akran grubu ve toplumsal riskler karşısında bir “panzehir” görevi görmektedir. Ancak araştırmalar okullarda gençlerin sistematik olarak suça yönelimini arttıran bir dizi faktörün de olduğunu ortaya koymaktadır (Christle, Jolivette ve Nelson, 2005; Işık, 2006). Bunların başında okuldaki akademik başarısızlık, disiplin cezaları, uzaklaştırma ve okul terkinin geldiği söylenebilir (Burris, 2011; Darenbourg, Perez ve Blake, 2010; Henry, Knight ve Thornberry, 2012). Bu durum eğitim sisteminden suça ve sonunda ceza infaz kurumlarına uzanan bir yolculuğun (school to prison pipeline) kurumsal bir örgütteki ilk adımlarını teşkil etmektedir. Dolayısıyla, ironik bir biçimde, okul güvenli ve korunaklı bir mekân olarak algılanırken, kendi içinde suçlu ve mağduru barındıran bir mekâna dönüşebilmektedir.

⁴ TÜİK, 2016 yılı için Eğitim durumuna göre yıl içinde ceza infaz kurumuna giren hükümlülerle ilgili olarak Üniversite ve üstü şeklinde toplam veri vermektedir. Buna göre; toplam 9.767.037 olan üniversite ve üstü (iki yıllık MYO mezunları dahil) mezunları içinden ceza infaz kurumlarına girenlerin oranı 0.08’dir. 2021 yılına ait verilerde ise yüksek lisans ve doktora olarak ayrıca vermiştir. 2021 yılına ait verilere göre bakıldığında üniversite ve üstü (iki yıllık MYO mezunları dahil) ceza infaz kurumlarına girenlerin oranı %0.23’tür.

Çocukların suça yönelimi konusunda yaptıkları meta-analiz çalışmasında Maguin ve Loeber (1996) okul başarısının düşük olmasının suça yönelimin yordayıcısı olabileceğini ortaya koymuşlardır. Bu araştırmada akademik performans ve suç arasındaki ilişkide sosyoekonomik durumun bağımsız değişken olarak ele alındığını not düşmek gerekir. Buna göre akademik başarısı düşük olan çocuklar daha sık, daha ciddi, daha şiddetli ve daha ısrarlı şekilde suç işlemeye eğilimli olabilmektedirler. Çocuklar ve gençler okul içerisinde de suç veya sapma olarak nitelendirilebilecek davranışlar sergileyebilmektedirler. Okul kurallarını isteyerek veya istemeden ihlal eden öğrenciler okulda bir yaptırımla karşılaşabilmekte ve bu durum düzeltilmediğinde okul dışında da benzer davranışları benzer gerekçelerle sergileyebilmektedirler.

Öğrencilere yönelik disiplin cezaları okul kuralları ihlal edildiğinde verilmektedir. Glenn (2019) uzaklaştırma gibi disiplin cezalarının olumsuz yönde çeşitli akademik ve davranışsal çıktılarla sonuçlanabileceğini savunmaktadır. Bu tür cezalar çocuklarda anti-sosyal davranışların gelişimi ile ilişkili olabilmektedir (Gottfredson, Gottfredson, Payne ve Gottfredson, 2005; Osher, Bear, Sprague ve Doyle, 2010). Dolayısıyla bu tür uygulamalar neticesinde çocuğun suça yönelim riskinin katlanarak arttığı söylenebilir. Birçok araştırmacı tarafından erken dönemlerden itibaren şiddet bağlamındaki suça maruz kalan çocukların ve gençlerin gelişimsel süreçlerde önemli eğitimsel yetersizlikler sergilediklerini, bu eğitimsel yetersizliklerin de uzun bir dönemde hem bireylerin iyi oluş hallerine hem de bütünsel olarak toplumun ekonomik büyümesine olumsuz etkileri olduğu belirtilmiştir (Brown ve Velásquez, 2017; Leon, 2012; Shemyakina, 2011; Sickles ve Williams, 2008). Unutulmamalıdır ki, çocukluk dönemlerinde suç mağduru olan bireyler, biriktirdikleri öfkenin bir sonucu olarak veya suçlu davranışları öğrendikleri için ilerleyen zamanlarda hem kendilerine hem de başkalarına zarar verebilmektedirler.

Eğitim ve Suç İlişkisinin Kuramsal Arka Planı

Eğitimle suç arasındaki ilişkiyi betimlerken beşerî sermaye (human capital) teorisinin açıklanmasına ihtiyaç duyulmaktadır. Eğitimle suç arasındaki ilişkileri ortaya koyan çalışmalar göz önünde bulundurulduğunda beşerî sermaye teorisinin bu süreci daha anlaşılır kılacağı düşünülmektedir. Bu yaklaşım eğitimin bireylerin beşerî sermaye düzeylerini artırdığını ve dolayısı ile suça yönelimin daha ağır kayıplara ve maliyete neden olabileceğinin anlaşılmasını ifade etmektedir. Suça iştirakin vermiş olduğu kayıplara yönelik kaygılar, yaş ve eğitimsel başarıların artması ile çoğalmaktadır (Lonchner, 2004).

Beşerî sermaye teorisi eğitim ve suç arasındaki ilişkiyi de analiz eden yaklaşımlardan biridir. Beşerî sermaye teorisi bağlamında oluşturulan çerçeve, eğitimin (aynı zamanda mesleki eğitimin) bireylerin iş yapabilme becerilerini geliştirdiğini ve bu yeterliliklerin artmasıyla suç işlendiğinde oluşacak sonuçların yıkıcı etkilerine yönelik kaygıların arttığını belirtmektedir. Beşerî sermaye teorisine göre eğitim bireyleri sosyalleştirerek suça dâhil olmamayı tercih etmelerine yardımcı olmaktadır (Lonchner, 2004). Başka bir deyişle, eğitim düzeyi arttıkça suça yönelim azalmaktadır.

Beşerî sermaye teorisinin ortaya çıkışı 1960'lı yıllara dayanmakta olup Gary Becker (2009) tarafından tüm yönleriyle açıklanmıştır. Ona göre beşerî sermaye, "insanlardaki kaynakları (becerileri) artırarak gelecekteki parasal ve psişik geliri etkileyen faaliyetler" olarak tanımlanmıştır. O zamandan günümüze kadar bu teori hakkında binlerce ampirik araştırma üretilmiş ve eğitimin ürettiği olduğu ekonomik çıktılarını sürekli olarak kritiği yapılmıştır. Beşerî sermaye teorisine göre eğitim, iş gücü üretkenliğinin artırılmasına ve bu üretkenliğin de elde edilen kazançların yönlendirilmesine yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda eğitime yapılan yatırımın değeri yaşam boyunca eğitilmiş iş gücünün nasıl katkı sağladığı ile ölçülmektedir. Ekonomik büyümeye yönelik katkının, beşerî sermaye bağlamında insanın eğitimine yapılan yatırımla ilişkili olduğu savunulmaktadır (Marginson, 2019; Roy, Morton ve Bhattacharya, 2018). Kuan Tzu'nun da ifade ettiği gibi "Bir yıl sonrasını düşünüyorsan tohum ek; on yıl sonrası ise tasarladığın ağaç dik; ama yüz yıl sonrası ise düşündüğün, halkı eğit." Dolayısı ile buradan da anlaşılacağı üzere eğitimin beşerî sermayenin oluşmasındaki önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Eğitimin bireylerin ve toplumların ekonomik refahını arttırması, eşitsizlikleri azaltması ve böylelikle suça yönelimin azaltılması konusunda kuramsal başka yaklaşımlar da bulunmaktadır. Yoksulluğun ve onun yarattığı yoksunluğun suç işlemek için önemli bir motivasyon kaynağı olduğunu ileri süren Becker'in 'Suçun Ekonomik Teorisi', ekonomik olarak alt sınıflarda suçun daha yüksek olmasını ve sebeplerini ortaya koyan Merton'un 'Anomi Teorisi' ve yoksul mahallelerdeki sosyal kontrolün zayıflamasına bağlı olarak suçun artmasına vurgu yapan Shaw ve McKay'in 'Sosyal

Organizasyonsuzluk Teorisi', ekonomik eşitsizlik ve suç arasındaki ilişkiyi farklı boyutlarıyla anlamada katkıları bulunmaktadır (Ünal, 2008).

Eğitim ve suç arasındaki ilişkiyi yorumlamada yol gösterebilecek diğer bir kuram ise Travis Hirschi'nin öncülüğünde geliştirilen sosyal kontrol (sosyal bağlanma) kuramıdır. Bu kurama göre geleneksel-toplumsal normlara bağlılık gücü yüksek olan bireyin düşük olan bireye göre suç işleme olasılığı daha düşüktür (Hirschi, 2002). Sosyal kontrol kuramı öncesinde suçu açıklamaya ilişkin var olan kuramlar temelde suçun işlenmesine yönelik bir davranış güdüsünün olması gerektiğine odaklanmışlardır. Örneğin Merton'ın (1968) gerilim kuramına göre toplum tarafından sosyal normlara birtakım anlamlar yüklenir. Genç bireyler bu normları meşru yollardan elde etme ile kendi amaçları arasında bir kopukluk yaşadıklarında suça yönelmeyi (gayrimeşru yollarla normları elde etmeyi) tercih etmektedirler. Dolayısıyla suç işlemeye yönelik olarak güdü geliştirildiği anlaşılabilir. Ancak Hirschi, bireyin doğuştan itibaren kişisel çıkarlarını önceleyen (hedonistik), bencil ve agresif davranışlar içine girebileceğini, bu davranışların ise onu suça yönelteceğini savunmaktadır. Aslında kişiler suça yönelik bu dürtüleri kontrol etmektedirler. Dürtülerini kontrol etmelerini sağlayan da temelde toplumsal değerler ve kurumlarla kurulan bağlıdır.

Hirschi (2002) bu bağları birbiriyle ilişkili dört boyutta ele almaktadır. İlk olarak bağlanma (attachment), bireyin kurumlara ve topluma olan psikolojik yakınlığını ifade etmektedir. Bu anlamda ebeveynler ve okullar son derece önemli bir konumdadır. Çünkü çocuklar ebeveynlerine ve okula karşı ne kadar yüksek düzeyde bağlılık geliştirirse o düzeyde sosyal kontrol altında olacakları söylenebilir. Aile yapısı sosyal bağlanmayı çeşitli şekillerde etkilemektedir. Sosyal kontrolün zayıfladığı durumlarda suça yönelimin arttığını savunan çeşitli araştırmalar bulunmaktadır. Örneğin Matsueda ve Heimer (1987) yaptıkları çalışmada parçalanmış ailede ve sorunlu bir semtte yetişenlerin suça eğilim riskinin daha yüksek olduğunu belirlemişlerdir. Bu çocuklarda ebeveyne ve akran grubuna karşı bağlılığın düşük olduğu gözlenmiştir. Öte yandan suçla ilişkili arkadaş çevresinin artması ve suça ilişkin geleneksel inanışların zayıfladığı görülmektedir. Benzer şekilde Kahya ve Ekinci (2018) ebeveyni mahkum olan çocukların okul yaşantıları konusundaki çalışmalarında, ebeveynin mahkum olmasının çocuğun üzerindeki sosyal kontrolü zayıflatabileceğini bunun neticesinde mahkum çocuklarının da suça yönelebileceğini ortaya koymaktadırlar. Bunun yanında çocukların suçun olduğu, konuşulduğu, yaşandığı ortamlarda suçu öğrenip davranış haline getirebildikleri, normalleştirdikleri unutulmamalıdır. Bu durumun önlenmesinde eğitimin-okulun önemli bir bariyer olabileceğini vurgulamakta fayda vardır. İkinci tür sosyal kontrol mekanizması adanmadır (commitment). Hirschi'ye göre kişiler değerli gördükleri sosyal ilişkilerini suça yönelerek ya da suç işleyerek tehlikeye atmak istemezler. Kişinin kaybedecek bir şeyi olmadığı ya da utanacak bir duruma düşecek olduğunda kişi suç işlemekten çekinir. Tabi burada değer atfedilen grubun/topluluğun yapısı ve o grup içinde neyin değerli ve/veya meşru olduğu da çok önemlidir. Örneğin suç çetelerine veya suçla ilişkili kişi ve davranışlara suç bağlamında bağlılıktan bahsedildiğinde bağlılığın gücü ile suça yönelim doğru orantılı olabilir. Diğer yandan kanunlar çerçevesinde yaşayan bir grup topluluk ve meşru iş ve hayatı olan bir bireyin bağlılığı ise yukarıdaki örneğin tersi bir durumu ortaya koymaktadır (Heimer ve Matsueda, 1994). "Bana arkadaşını söyle, sana kim olduğunu söyleyeyim" şeklindeki atasözüyle özetlenebildiği gibi aslında çocuğun akran grupları ve sosyal çevresi ile etkileşiminin önemine vurgu yapmaktadır. Etkileşime girilen akran grubunun veya kişilerin sosyo-ekonomik arka planı, kişilik ve davranışsal özellikleri şüphesiz o grubun içerisinde kendi normlarını oluşturacaktır. Normlara uygun hareket eden çocuk, grup normlarına bağlılık düzeyine göre normları benimseyecek ve içselleştirecektir. Bu konu özellikle suç bilimciler ve gelişim psikolojisi uzmanları tarafından tartışılmaktadır. Eğer çocuk suça eğilimli bir akran grubunda ise kendisinin de suça sürüklenmesinin muhtemel olduğu söylenebilir (Haynie ve Osgood, 2005). Bu durumun önlenmesindeki en iyi yollardan biri, özellikle okul çağındaki çocuklar için eğitimin kendisidir. Eğitimin koruyucu-bakıcı, değerlerin aktarımı, statü kazandırma ve temizleyicilik (Doğan, 2015) gibi işlevleri çocuk ve gençlerin hem suç faili hem de mağduru olmalarını önlemekte etkilidir.

Bir diğer sosyal kontrol mekanizması ise bireylerin nelerle meşgul olduğuyula ilişkili olan içerilmedir (involvement). Hirschi, burada kişilerin kendileri ya da toplum yararına/meşru işler yaptıklarında otomatik olarak antisosyal davranıştan uzaklaşacaklarını savunmaktadır. Bu sayede kişinin toplumla arasındaki bağı güçleneceğinden olumlu sosyal davranışlar geliştirmek için güdülenecektir. Eğitim bağlamında ise bu durumu bir öğrencinin ödevlerini yapması gibi "örnek davranışlar" sergilemesini örnek gösterebiliriz. Huebner ve Betts (2002) öğrencilerin serbest zamanlarını değerlendirebilecekleri

yapılandırılmış aktiviteler yaptıklarında akademik olarak daha başarılı olduklarını ve suça yönelimin ise daha az olduğunu ortaya koymuşlardır. Bu durum suçun öğrenilen bir davranış olduğuna da bir delildir. Sosyal kontrol kuramındaki son öge ise inançtır (belief). Kişinin kanuni ve meşru olan değerlere ve kurallara olan inancının düzeyi derecesinde suça yönelimi belirlenecektir. Öte yandan bir tutum olarak inanç ve davranış arasındaki tutarlılık da bir başka tartışma konusudur. Öncelikle bir eylemin meşru olup olmadığına dair inanç davranış için belirleyici olabilir.

Sonuç

Suç, bireylere, topluma ve kamu düzenine olan sayısız etkileriyle kesinlikle üstesinden gelinmesi ve önlenmesi gerekli bir problemdir (Dolu, Uludağ ve Doğutaş, 2010). Eğitim ve suç arasındaki ilişkiyi Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin resmi Adalet İstatistikleri'ni de göz önünde bulundurarak ele alan ve konunun sosyolojik boyutunu kuramsal olarak tartışmayı hedefleyen bu makale, özellikle sosyoloji alanında Türkiye'de yeterince suç çalışılmamasının yarattığı eksikliğe küçük bir katkı yapmayı amaçlamaktadır.

Eğitim toplumsal bir gerekliliktir. Toplumun kültürünün nesilden nesile aktarılmasının yanında toplumsal düzenin sağlanması ve sürdürülmesi için; çağın, toplumun ve insanlığın ihtiyaçları doğrultusunda bilimin ürettiği bilgilerle sürekli bir değişim içindedir. Her toplum hem evrensel hem de yerel kültürü ve ihtiyaçlarına uygun bir eğitim sistemi belirlemektedir. Bu eğitim sistemleri arasında küçük farklılıklar olsa da işlev açısından aynı olduğu söylenebilir.

Eğitimin sosyoloji açısından önemi büyüktür, toplumun temel kurumlarından biridir ve işlevleri her türlü sorun özellikle toplumsallaşma, kültürlenme için vazgeçilmezdir. Eğitimin hem gizli hem de açık işlevleri bulunmaktadır. Açık işlevlerine yaygın ve örgün eğitim için bakıldığında kültürel birikimin yeni kuşaklara aktarılması, norm ve değerlerin öğretilmesi, ekonominin ihtiyaç duyduğu nitelikli iş gücünün yetiştirilmesi, siyasi yöneticilerin yetiştirilmesi ve siyasal toplumsallaşmanın sağlanarak demokratik değerlerin kazandırılıp geliştirilmesi, sosyal gelişme ve ekonomik kalkınmanın sağlanması, toplumsal hareketliliğin artırılıp sınıf farklılıklarını azaltması gibi açık işlevleri bulunmaktadır. Bunların yanında bireylerin yeni toplumsal ilişkiler kurarak daha açık düşünmelerini, başkalarını tanıyarak önyargılardan kurtulmalarını, farklılıklara saygı duymalarını sağlar. Eş bulmayı kolaylaştırır. Cinsiyet ayrımcılığını engeller. İşsizliği azaltır, eşit şartlarda rekabeti artırır. Bunlar da eğitimin gizli işlevleri arasında gösterilebilir.

Bütün bu açık ve gizli işlevlere bakıldığında sonuç olarak eğitim, bireylerin suç işlemelerini büyük oranda önler. Bilgili ve bilinçli bireyler hem kendilerinin hem de başkalarının haklarının korunmasında öncü olabilmektedirler. Elbette bu durum ülkenin siyasal konjonktürüne bağlı olarak bazen tersine de işleyebilmektedir. Çünkü bazı durumlarda hak aramak, savunmak insanları suçlu konuma iteceğinden eğitilmiş insanlar kendilerini daha fazla korumak, suçlu damgasından uzak durmak ve eğitimlerinin kendilerine sağladığı konfordan uzaklaşmamak için sessizliği de tercih edebilmektedirler. Ancak bu haliyle de olsa eğitim bireyleri suçtan alıkoyan bir etkiye sahiptir.

Türkiye'deki TÜİK tarafından yayınlanan 2019 yılı suç ve adalet istatistikleri ile adrese dayalı nüfus kayıt sistemindeki veriler incelendiğinde ortaya şu sonuçlar çıkmaktadır:

Nüfusun % 3'ü okuma yazma bilmiyor ve bu grupta suç işleyenlerin oranı grup nüfusuna göre % 0.11, suç işleyenlerin toplamına göre ise % 0.72'dir.

Nüfusun % 11'i okuryazar olup da bir okul bitirmeyenlerden, yani herhangi bir diploması olmayanlardan oluşmaktadır. Bu grupta suç işleyenlerin oranı genel grup nüfusuna göre % 0.14, suç işleyenlerin toplamına göre ise % 3.73'tür.

Nüfusun % 50'si ilkokul (%24) ve sekiz yıllık ilköğretim (%8) dahil ortaokul ve altı eğitim alanlardan oluşmaktadır. Bu gruptan olup da suç işleyenlerin oranı grup nüfusuna göre % 0.50, suç işleyenlerin toplamına göre ise % 64,59'dur.

Nüfusun % 21'i lise ve dengi düzeyde bir meslek eğitimi alanlardan oluşmaktadır. Bu grupta suç işleyenlerin oranı grup nüfusuna göre % 0.42, suç işleyenlerin toplamına göre ise % 22.70'tir.

Nüfusun % 16'sı üniversite ve üstü düzeyde (üniversite %14, yüksek lisans % 1,5 ve doktora % 0.5) eğitim alanlardan oluşmaktadır. Bu grupta suç işleyenlerin oranı grup nüfusuna göre % 0.21, suç işleyenlerin toplamına göre ise % 8.51'dir.

Bu sonuçlar sosyolojik olarak yorumlandığında eğitim durumu okuryazar ve altı olan bireyler açısından en temel sorun, onların daha çok suç mağduru olabileceğidir. Çünkü eğitim ile kendini suçtan korumak arasında da doğrusal bir ilişki vardır. Dolayısıyla eğitim durumunun düşüklüğü suçtan alıkoyan bir

etkisinin olmasının yanında mağdurluğu artırma etkisi de bulunmaktadır. Türkiye’de hala iki milyon üzerinde bir okuma yazma bilmeyen ve toplamda 10 milyona yakın hiç okula gitmemiş (diplomasız) bir nüfusun olması ciddi bir sorundur ve bu durum hem suç oranlarını hem de mağdur oranlarını artırıcı bir etkiye sahiptir.

Hem kendi yaş grubunun toplamı içinde hem de genel olarak suç işleyenler arasındaki en yüksek suç işleme oranı ortaokul ve altı düzeyde eğitim almış bireylerde görülmektedir. Diplomasızlar ve okuma yazma bilmeyenler iş yaşamına daha az katılırken diplomalı ama düşük eğitimliler ekonomik ve toplumsal yaşama daha aktif katılmakla beraber suç işleyebilecekleri ortam ve koşullara da daha fazla ulaşabilmektedirler. Dolayısı ile okuryazar (diplomasız) veya okuryazar olmayan bireyler toplumsal yaşamdan daha izole yaşadıklarından suç işleyebilecekleri ortam ve koşullardan da uzak kalabilmektedirler. Ekonomik ve sosyal yaşama katılma lise ve dengi düzeyde meslek eğitimi almış olanlarda daha da yükselmektedir. Ancak suç işleme oranlarında ortaokul ve altında eğitim alanlardan sonra gelmektedir. Bu durum “yarım doktor candan, yarım imam dinden eder” atasözünü hatırlatmaktadır. Üniversite ve üstü eğitim alanlarda ise suç işleme oranı lise mezunlarına göre yaklaşık üç katı azalırken ortaokul ve altı eğitim alanlara göre ise yedi buçuk katı azalmaktadır.

Eğitim düzeyi arttıkça bireylerin kendini geliştirme, daha iyi bir iş bulma, aile kurma, saygı görme, daha iyi bir toplumsal statüye ulaşma, daha iyi kazanç ve daha müreffeh yaşama olanakları artmaktadır. Yukarıdaki suç ile ilgili istatistiklerin yorumlarıyla ve suç teorilerinin tezleriyle ilişkilendirildiğinde eğitim arttıkça suça yönelmenin düştüğünü söylemek mümkündür. Öyleyse, insani sermayesi gelişmiş, eğitim düzeyi yükselmiş bir toplumun daha huzurlu bir toplum olacağı, suç ve suçtan kaynaklı diğer sorunların da yavaş yavaş ortadan kalkacağını söylemek yanlış olmayacaktır.

Hem uluslararası literatür hem de suç teorileri açısından eğitim-suç ilişkisine bakıldığında insani sermayeye yatırım yapılması, yani eğitimin nitelikli, eşit ve erişilebilir olması özellikle dezavantajlı durumda olan, suç çevresinde yaşayan hem suça itilme hem de suç mağduru olma riski olan çocuklar ve bireyler için bir kurtuluştur.

Kaynakça

- Augustyn, M. B. ve Loughran, T. A. (2017). Juvenile waiver as a mechanism of social stratification: A focus on human capital. *Criminology*, 55(2), 405-437.
- Autor, D. H., Katz, L. F. ve Kearney, M. S. (2008). Trends in US wage inequality: Revising the revisionists. *The Review of economics and statistics*, 90(2), 300-323.
- Brown, R. ve Velásquez, A. (2017). The effect of violent crime on the human capital accumulation of young adults. *Journal of Development Economics*, 127, 1-12.
- Becker, G. (2009). *Human capital: A theoretical and empirical analysis, with special reference to education*. University of Chicago press.
- Burdick-Will, J. (2013). School violent crime and academic achievement in Chicago. *Sociology of Education*, 86(4), 343-361.
- Burris, M. W. (2011). Mississippi and the school-to-prison pipeline. *Widener Journal of Law, Economics, and Race*, 3, 1-25.
- Ceza ve Tevkifevleri Genel Müdürlüğü. (2022). Ceza infaz kurumlarında bulunan tutuklu ve hükümlülerin öğrenim durumlarına göre dağılımları. <https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/istatistik/istatistik-3.pdf> (Erişim tarihi: 30.05.2022)
- Dolu, O., Uludağ, Ş. ve Doğutaş, C. (2010). Suç korkusu: nedenleri, sonuçları ve güvenlik politikaları ilişkisi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 65 (01), 57-81. DOI: 10.1501/SBFder_0000002154
- Christle, C. A., Jolivet, K. ve Nelson, C. M. (2005). Breaking the school to prison pipeline: Identifying school risk and protective factors for youth delinquency. *Exceptionality*, 13(2), 69-88. doi:10.1207/s15327035ex1302_2
- Darensbourg, A., Perez, E. ve Blake, J. (2010). Overrepresentation of African American males in exclusionary discipline: The role of school-based mental health professionals in dismantling the school to. *Journal of African American Males in Education (JAAME)*, 1(3), 196-211.
- Doğan, S. (2015). Eğitimin işlevleri. *Eğitim Bilimine Giriş*, (Ed.: Celal Teyyar Uğurlu). Ankara: Eğiten Kitap. (39-53).
- Furlong, M. ve Morrison, G. (2000). The school in school violence: Definitions and facts. *Journal of Emotional and Behavioral Disorders*, 8(2), 71-82. doi:10.1177/106342660000800203

- García, J. L., Heckman, J. J. ve Ziff, A. L. (2019). Early childhood education and crime. *Infant Mental Health Journal*, 40(1), 141-151.
- Gimenez, G. ve Barrado, B. (2020). Exposure to crime and academic achievement: A case study for Costa Rica using PISA data. *Studies in Educational Evaluation*, 65, 1-14.
- Glenn, J. W. (2019). Resilience matters: Examining the school to prison pipeline through the lens of school-based problem behaviors. *Justice Policy Journal*, 16(1), 1-23.
- Gottfredson, G. D., Gottfredson, D. C., Payne, A. A. ve Gottfredson, N. C. (2005). School climate predictors of school disorder: Results from a national study of delinquency prevention in schools. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, 42(4), 412-444. doi:10.1177/0022427804271931
- Groot, W., Brink, H. M. (2010) The effects of education on crime, *Applied Economics*, 42(3), 279-289, DOI: 10.1080/00036840701604412
- Güllü, İ. (2014). Suç olgusuna yönelik teorik ve eleştirel bir yaklaşım. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 16, 104-107.
- Haynie, D. L. ve Osgood, D. W. (2005). Reconsidering peers and delinquency: How do peers matter? *Social Forces*, 84(2), 1109-1130.
- Heimer, K. ve Matsueda, R. L. (1994). Role-taking, role commitment, and delinquency: a theory of differential social control. *American Sociological Review*, 59(3), 365. doi:10.2307/2095939
- Henry, K. L., Knight, K. E. ve Thornberry, T. P. (2012). School disengagement as a predictor of dropout, delinquency, and problem substance use during adolescence and early adulthood. *Journal of Youth and Adolescence*, 41(2), 156–166. doi:10.1007/s10964-011-9665-3
- Hirschi, T. (2002). *Causes of Delinquency*. New York: Transaction Publishers.
- Huebner, A. J. ve Betts, S. C. (2002). Exploring the utility of social control theory for youth development issues of attachment, involvement, and gender. *Youth and Society*, 34(2), 123–145. doi:10.1177/004411802237860
- Işık, H. (2006). Çocuk suçluluğu ve okullar ile ilişkisi. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(2), 287–299.
- Kahya, O. ve Ekinci, C. E. (2018). In their own words: School lives of children with an imprisoned parent. *International Journal of Educational Development*, 62, 165-173. doi:10.1016/j.ijedudev.2018.04.002
- Kızmaz, Z. (2004). Öğrenim düzeyi ve suç: Suç-okul ilişkisi üzerine sosyolojik bir araştırma. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(2), 291–319.
- Leon, G. (2012). Civil conflict and human capital accumulation the long-term effects of political violence in Peru. *Journal of Human Resources*, 47(4), 991-1022.
- Lochner, L. (2004). Education, work, and crime: A human capital approach. *International Economic Review*, 45(3), 811-843.
- Machin, S., Marie, O. ve Vujić, S. (2011). The crime reducing effect of education. *The Economic Journal*, 121(552), 463-484.
- Machin, S., Vujić, S. ve Marie, O. (2012). Youth crime and education expansion. *German Economic Review*, 13(4), 366-384.
- Maguin, E. ve Loeber, R. (1996). Academic performance and delinquency. *Crime and Justice*, 20, 145-264. doi:10.4324/9780429346750-24
- Marginson, S. (2019). Limitations of human capital theory. *Studies in Higher Education*, 44(2), 287-301.
- Margolin, G., ve Gordis, E. B. (2000). The effects of family and community violence on children. *Annual Review of Psychology*, 51(1), 445-479.
- Matsueda, R. L. ve Heimer, K. (1987). Race, family structure, and delinquency: A test of differential association and social control. *American Sociological Review*, 52(6), 826–840.
- Mazza, J. ve Overstreet, S. (2000). Children and adolescents exposed to community violence: A mental health perspective for school psychologists. *School Psychology Review*, 29(1), 86-101.
- Mengi, B. T. (2009). *Beyaz yaka suçları ve bir uygulama*. Yayınlanmamış doktora tezi, Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Merton, R. K. (1968). *Social Theory and Social Structure*. New York: The Free Press.
- Oktik, N. (2013). Sosyal sapma ve suçun sosyolojisine kuramsal yaklaşımlar. *Suçun Sosyolojisi Cezanın Felsefesi*, (Ed.: Güncel Önkal ve Özgür Sarı). Ankara: Nobel Yayınevi.

- Osher, D., Bear, G. G., Sprague, J. R. ve Doyle, W. (2010). How can we improve school discipline? *Educational Researcher*, 39(1), 48-58. doi:10.3102/0013189X09357618
- Osofsky, J. D. (1999). The effect of exposure to violence on young children. *American Psychologist*, 50(9), 782.
- Ozer, E. ve Weintsein, R. (2004). Urban adolescents' exposure to community violence: the role of support, school safety, and social constraints in a school-based sample of boys and girls. *Journal of Clinical Child and Adolescent Psychology*, 33(3), 463-476.
- Reşitoğlu, H. Ü. (2017). Diğerleri için duyulan suç korkusu. *SDÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, Ağustos 2017, Sayı: 41, 145-160.
- Roy, S., Morton, M. ve Bhattacharya, S. (2018). Hidden human capital: Self-efficacy, aspirations and achievements of adolescent and young women in India. *World Development*, 111, 161-180.
- Sharkey, P. (2010). The acute effect of local homicides on children's cognitive performance. *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 107(26), 11733-11738.
- Shemyakina, O. (2011). The effect of armed conflict on accumulation of schooling: Results from Tajikistan. *Journal of Development Economics*, 95(2), 186-200.
- Sickles, R.C., and Williams, J. (2008). Turning from crime: A dynamic perspective. *Journal of Econometrics*, 145, 158-173.
- Sutherland, E. H. (1940). White-collar criminality. *American Sociological Review*, 5(1), 1-12.
- Şentürk, F. ve Kasap, M. (2013). Beyaz yaka suçları ve finansal yolsuzluklar. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 3(2), 143-167.
- TÜİK. (2022). Ceza infaz kurumlarında bulunan tutuklu ve hükümlülerin öğrenim durumlarına göre dağılımları. <https://cte.adalet.gov.tr/Resimler/Dokuman/istatistik/istatistik-3.pdf> (Erişim tarihi: 18.05.2022).
- TÜİK. (2022-1). Ulusal eğitim istatistikleri, <https://biruni.tuik.gov.tr/medas/?kn=130&locale=tr> (Erişim tarihi: 18.05.2022).
- TÜİK. (2022-2). İşgücü istatistikleri, I.çeyrek: Ocak - Mart, 2022. <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Isgucu-Istatistikleri-I.-Ceyrek:-Ocak---Mart,-2022-45648#:~:text=15%2D24%20ya%C5%9F%20grubunu%20kapsayan,26%2C0%20olarak%20ahmin%20edildi.> (Erişim: 30.05.2022).
- Ünal, H. (2008). Yoksul olmak suç işlemek için yeterli mi?. *Türkiye'de Yoksulluk Çalışmaları*, (Der.: Nurgün Oktik). İzmir: Yakın Kitabevi. (327-360).

Extended Abstract

Crime, as old as human history, is a multifaceted, diverse and comprehensive phenomenon. It is a phenomenon as old as the history of humanity, which emerges in different forms in different societies. Although the concept of crime is mostly related to law, it has psychological, economic, and sociological aspects. Many theories and approaches have been put forward regarding the various dimensions and problems of the crime phenomenon, which is of interest to different disciplines. The fact that crime is one of the critical social problems is an important reason why the subject is dealt with more sociologically within these disciplines (Heidensohn, 1989, cited in Güllü, 2014).

Education is one of the important facts that facilitates the integration of all individuals and groups who are weak, fragile, or vulnerable in society. Just as the tendency to crime decreases as the education level increases, the rate of people being victims of a crime decreases as the education level increases.

The literature offers different explanations on the effects of education on crime. For example, Lochner (2004) states that education reduces crime and creates different positive opportunities as the reason for this and prompts the individual to think about important opportunities that he will lose by going to prison. In particular, the scientific literature on economics empirically shows that there is a negative causal relationship between education and crime. It is stated that crime reduces the positive effects of education (Machin, Vujić, & Marie, 2012).

Considering the studies that reveal the relationship between education and crime, it is thought that human capital theory will make this relationship more understandable. This approach expresses the understanding that education increases the human capital levels of individuals, and therefore, the

tendency to crimes may cause heavier losses and costs. Concerns about the losses caused by complicity increase with increasing age and educational achievements (Lonchner, 2004).

Another theory that can guide the interpretation of the relationship between education and crime is the theory of social control developed under the leadership of Travis Hirschi. According to this theory, an individual with a high level of adherence to traditional social norms is less likely to commit a crime than an individual with a low commitment to traditional social norms (Hirschi, 2002).

Education is of great importance in terms of sociology, it is one of the basic institutions of society and its functions are indispensable for all kinds of problems, especially for socialization and acculturation. As the level of education increases, the opportunities for self-development, finding a better job, establishing a family, gaining respect, reaching a better social status, better income, and living a more prosperous life increase. Considering the empirical research findings and theoretical background, it is possible to say that as education increases, the tendency towards crime decreases. So, it would not be wrong to say that a society with developed human capital and a higher level of education will be a more peaceful society, and crime and other problems arising from crime will gradually disappear.

---

*Yazarlar makaleye eşit oranda katkı sağladıklarını beyan ederler.